Anul al 56-lea
10 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 243 Marți 5 Septembrie 1939
10 Pagini P

Taxă poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Colaborări folositoare

Insușindu-se o concepțiune aplicată cu rezultate pozitive în alte țări, s'a prevăzut în legea administrativă în vigoare constituirea consiliilor comunale și cu membri de drept, nu numai cu membri aleși.

Ca urmare a acestei dispoziții, gospodăria orașelor și a satelor va beneficia pe viitor și de oblăduirea elementelor următoare:

Directorul cel mai vechi al școalei de gradul cel mai nalt; un reprezentant, tot cel mai vechi, al bisericei creștine-ortodoxe; medicul conducător al spitalului de stat cel mai vechi; medicul veterinar de stat cel mai înalt în grad; directorul căminului cultural însărcinat cu serviciul social obligator; primarii comunelor suburbane. Aceasta, în ce privește comunele urbane.

Un reprezentant al bisericii creștine-ortodoxe; cel mai vechiu diriginte al școalei primare de stat, în ce privește comunele rurale.

Cum însă alegerile generale pentru administrațiile locale nu s'au făcut încă, unii primari — numiți, în conformitate cu noua lege — au anticipat asupra stării legale prin starea de fapt. Și anume, recurgând la luminile și colaborarea unora dintre cei indicați să participe de drept în consiliile comunale, prin consfătuiri periodice asupra nevoilor obștești, prin examinarea propunerilor sugerate, prin adoptarea și realizarea celor socotite întemeiate, oportune și posibile.

Faptul este cu deosebire îmbucurător și extinderea lui ar asigura administrațiilor locale foloase direct proporționale cu măsura în care s'ar afirma acest complex de însuflețire, pricepere și înfăptuire.

In adevăr, prin cooperarea șefilor de gospodării comunale cu foști conducători ai acestora, cu reprezentanți ai școalei, cultului, medicinei, caracterul unilateral devine multilateral, spiritul de inițiativă sporește simțitor, puterea de creațiune se amplifică, cunoașterea necesităților de interes general se mărește și se adâncește, starea reală a mijloacelor de realizare și felul întrebuințării lor capătă o publicitate folositoare prestigiului autorității, prevenind critici superficiale și paralizând suspiciuni interesate.

Exemplificăm aceste considerațiuni arătând chestiunile discutate în timpul din urmă la primăria reședinței județului Mușcel, în consfătuiri la cari au participat nu numai persoane investite de lege cu calitatea de membri de drept în viitoarele consilii, ci și diferiți reprezentanți ai păturilor sociale și ai cartierelor orașului.

Acestor elemente de legătură între administratori și administrați, li s'a expus amănunțit veniturile și cheltuelile, în deobște prea puțin cunoscute marei majorități a contribuabililor. S'a preconizat, în acord, o cât mai strictă proporție între numărul funcționarilor și posibilitățile de salarizare, spre a se înlătura sinecurile și a se îmbunătăți existența celor devotați serviciilor. S'a examinat importanta chestiune a „plafonului" peste care nu trebue să treacă dările dacă se ține să nu se pericliteze bazele impozabile. S'a propus organizarea unor cât mai largi consfătuiri cu caracter de educație socială, în scopul de a se insufla îndeplinirea îndatoririlor cetățenești cu punctualitatea necesară eficacității lor depline. S'au discutat mijloacele prin care s'ar putea îmbunătăți starea higienică a orașului, mișcarea intelectuală, valorificarea activului său istoric și pitoresc, precum și posibilitățile pentru suprimarea unor anomalii. De pildă, desechilibrul dintre cheltuiala întreținerii și curățenei străzilor și fondul alocat în acest scop, prima reprezentând 1.400.000 lei, cealaltă 40.000 lei. Și alte chestiuni, în cari interesul general și obiectivitatea cercetărilor s'au afirmat deopotrivă.

Gospodăriile locale nu pot decât să câștige din asemenea colaborări, a căror lipsă a durat desigur prea multă vreme.

Ultimul sbucium al conștiințelor

In declarațiile făcute Vineri seara, în fața Camerei Comunelor, primul ministru al Marei Britanii a informat parlamentul și opinia publică engleză, că sir Neville Henderson, ambasadorul Angliei la Berlin a primit instrucțiuni să atragă atenția guvernului german că, dacă nu se dau asigurări satisfăcătoare, care să garanteze încetarea „acțiunii agresive" contra Poloniei și retragerea trupelor germane, guvernul britanic își va executa fără șovăire obligațiile luate prin pactul de asistență anglo-polon. In caz de răspuns negativ — și d. Chamberlain nu-și face iluzii că ar putea fi într'altfel — d. Henderson a primit instrucții să-și ceară pașapoartele.

Tot Vineri d. Coulondre, ambasadorul Franței la Berlin, a fost însărcinat să facă pe lângă guvernul Reichului, un demers asemănător, care în caz de neîncetare imediată a ostilităților în Polonia, ar avea drept urmare intrarea în funcțiune a pactului franco-polon, adică începerea ostilităților cu Germania.

In alte timpuri asemenea comunicări ar fi purtat numele clasic de ultimatum. Ele nici nu sunt în fond altceva, cu singura rezervă că nici un termen nu limitează în timp aducerea la îndeplinire a injoncțiunii făcute Reichului.

Această moderație este tot așa de semnificativă ca și caracterul operațiilor militare din primele două zile de ostilități. Este ca și cum toată lumea ar avea încă o secretă speranță că ireparabilul nu este în întregime consumat, că ocolirea catastrofei ar mai fi încă posibilă, că o poartă nevăzută ar mai fi încă întredeschisă pentru o deslegare pașnică, pentru o supremă încercare de înțelegere venită cine știe cum, cine știe de ce, cine știe de unde?

Notăm această rezervă universală în fața destinului ca un semn al vremii noastre. Pregătirea sufletească a celei mai mari părți a lumii a fost, în tragicul an 1939, destul de înnaintată spre a se opune războiului. Ce-a lipsit popoarelor a fost prevederea necesară spre a preveni conflictul și curajul de a pune la timp forța în serviciul opiniei universale spre a face cu riscuri aproape neînsemnate economia unui război.

Polemica răspunderilor, care mai mult ca operațiile militare, a umplut în aceste două zile coloanele ziarelor, are și ea același înțeles. Pretutindeni se simte aceiași preocupare de a preciza agresiunea, de a lăsa pe agresor să se califice prin actele sale, de a stabili responsabilitatea lui morală și materială în fața popoarelor, în fața conștiinței internaționale, în fața istoriei.

Trecutul frământat al națiunilor îndreptățește deplin această îngrijorare pentru ce va găsi și va judeca viitorul. Nici un neam n'a putut înfrunta vreodată această lege universală a legitimității care trebue să stea la temelia oricărei existențe și oricărei acțiuni istorice.

Comunicatele oficiale, polemicele tipărite sau radiodifuzate, cuvântările oamenilor de Stat răspunzători în aceste două lungi zile istorice poartă toată pecetea acestei preocupări. Dar acest ultim sbucium al conștiințelor și această poruncitoare nevoie de justificare în extremis nu permite iluzii. Evenimentele se înlănțuesc și voințele se ciocnesc în chip fatal.

Evoluția crizei de azi depinde de țăria acestor voințe.

I. L.

LA DANZIG

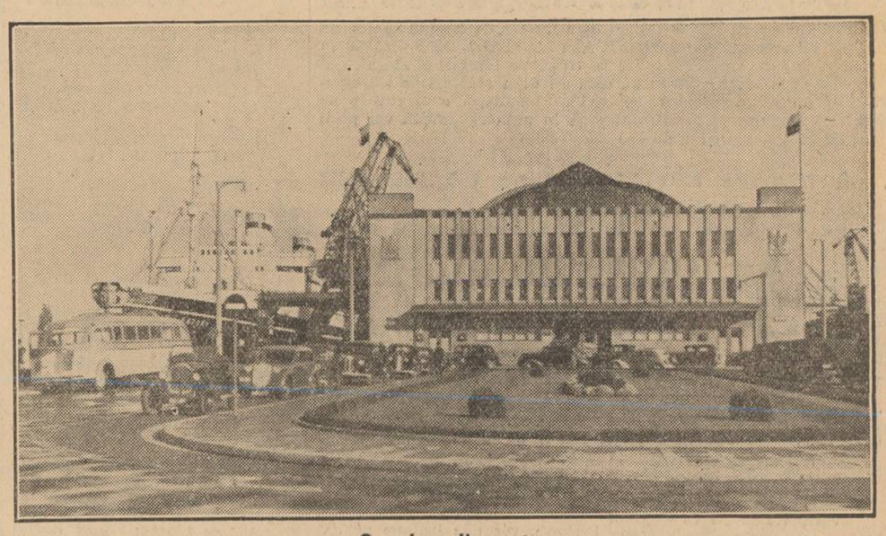

O vedere din port

Un apel al d-lui Roosevelt
pentru cruțarea populației civile și a orașelor nefortificate
Cancelarul Hitler admite propunerea președintelui Statelor-Unite

Berlin, 2 (Rador). — Agenția „D. N. B." transmite:

Președintele Roosevelt a trimis tuturor guvernelor care ar putea fi amestecate în război un apel de a lua hotărârea ca trupele lor să nu arunce bombe, în nici un caz, asupra populației civile sau asupra orașelor nefortificate, cu condiția ca aceleași reguli să fie respectate exact de toți adversarii.

Fuehrerul cancelar a dat în aceiași zi însărcinatului cu afaceri al Statelor Unite la Berlin răspunsul său cu rugămintea de a-l remite imediat președintelui Roosevelt. Iată textul răspunsului d-lui Hitler:

Părerea exprimată în mesagiul președintelui Roosevelt că este o lege umanitară ca să se evite cu orice preț cu prilejul acțiunilor militare aruncarea de bombe asupra unor obiective nemilitare corespunde întru totul părerii mele și am fost totdeauna de aceeaș opinie.

Pentru acest motiv am aderat fără condiție la propunerea ca guvernele care actualmente sunt în luptă să facă pe față declarațiile respective.

In ce mă privește am exprimat public în discursul meu din Reichstag că forțele aeriene germane au primit ordinul formal de a nu ataca decât obiective militare. Este o condiție naturală ca pentru a menține acest ordin forțele aeriene inamice să respecte aceleași reguli.

*

Berlin, 2 (Rador). — Agenția „D. N. B." transmite:

D. von Ribbentrop, ministrul afacerilor străine, a trimis eri ambasadei polone din Berlin o notă în care se spune că aviația germană a primit ordinul să-și limiteze acțiunea la obiectivele militare în cursul operațiunilor sale din Polonia.

Nota adaugă că o condiție naturală pentru menținerea acestui fel de a acționa este ca aviația polonă să respecte aceiași regulă, deoarece în caz contrar germanii vor proceda imediat la represalii foarte energice.

Operațiile de pe frontul germano-polon
Activitatea aviației. — Luptele în curs

de R. SEIȘANU

Condițiile în care au început ostilitățile între Germania și Polonia, fără declarație de război motivată și după efectuarea parțială, sau totală, a mobilizării forțelor respective, caracterizează modificările adânci ce au intervenit după 1920, în raporturile dintre statele moderne, ca și în procedura trecerei dela starea de pace, la starea de război. Fapt este, că s'a renunțat la tradiționala procedură a declarației de război, care, prezintă, cel puțin din punctul de vedere istoric, o importanță documentară prin însăși motivarea recursului la forță, precum și prin expunerea chestiilor litigioase dintre părți.

Chestiunea introdusă în literatura modernă politică internațională, aceea a definirii agresorului, în vederea stabilirii răspunderilor,—morale și istorice — este, prin ea însăși subiect de controverse. Din nefericire, când acțiunea diplomatică este înlocuită cu acțiunea militară, nu se mai dă însemnătatea cuvenită „definirii agresorului" cu scopul stabilirii răspunderilor morale, sau istorice, ci se urmărește desfășurarea evenimentelor.

Tot din cauza condițiilor în care au început ostilitățile între Germania și Polonia aproape toate forțele combatante au fost mobilizate și în parte concentrate în zonele ce li s'au fixat, mai înainte de producerea agresiunei.

De aceea, cele două operațiuni delicate — mobilizarea și concentrarea trupelor în zonele lor — s'au făcut, atât de germani, cât și de poloni, în starea propriu zisă de pace.

După comunicatele celor două mari cartiere, reese activitatea aviației mai pronunțată în această fază preliminarie a operațiunilor. In special, aviația germană a desfășurat o acțiune mai intensă, cu scopul atingerei scopurilor convergente obicinuite: distrugerea nodurilor de comunicații, a podurilor de pe liniile de aprovizionare, a aerodromurilor, a stabilimentelor militare, a centrelor industiale ,a orașelor și chiar a satelor.

Se pare că aviația germană folosește avioanele de bombardament „en friqué" de tip special, care au fost folosite și în războiul din Spania.

Acestea sunt aparate, care execută cu mare rapiditate misiunile ce li se încredințează și au o mare rezistență și capacitate ofensivă și distructivă. Totuși, nu s'au executat până acum atacuri în massă cu efecte prea mari, din punctul de vedere militar.

După comunicatul polon „bombardierii" germani, nu cruță în atacurile lor, populația civilă și prin repetarea atacurilor la scurte intervale de timp, asupra orașelor și chiar satelor, ei urmăresc să împrăștie teroarea.

Intr'un comunicat german se spune, că „aviația germană a ajuns stăpână pe spațiul aerian al Poloniei".

Cum aviația polonă este relativ puternică și activă, fraza din comunicatul german se referă mai mult la acțiunea ofensivă a aviației de bombardament germane, care are posibilitatea să acționeze repede și departe de zona frontierei, bine înțeles în diferite direcțiuni, pe o rază foarte întinsă.

In adevăr, un avion modern de bombardament poate să parcurgă în 40 de minute o distanță de peste 300 km. In consecință, întreaga zonă a teritoriului depărtată cu cel puțin 300 km. de frontieră poate fi sub amenințarea aviației de bombardament, în condițiile cele mai favorabile de zbor și de atac și deci fără să întâmpine contra-ofensiva avioanelor de vânătoare.

Atacatorul are o superioritate incontestabilă. Iată importanța ce o prezintă aplicațiunea doctrinei ofensive și în războiul aerian, precum și organizarea din timp de pace a unei aviații moderne și puternice, care să îndeplinească misiunile variate și grele impuse, atât de acțiunile ofensive, cât și de acțiunile contra-ofensive.

In ce privește mersul operațiunilor trupelor de uscat, reese că forțele germane înaintează în diferite direcții, în toate zonele frontierei, dela Baltica până la Carpații centrali, urmărind să atingă zonele de atac.

Lupte sunt în curs în diferite puncte ale frontului.

Seziunile consiliului
și adunării Societății Națiunilor au fost amânate

Geneva, 2 Sept. (Rador). — *La cererea guvernelor britanic și francez, sesiunile consiliului și adunării Societății Națiunilor, prevăzute pentru 8 și 12 Septembrie, au fost amânate pentru sfârșitul anului, din cauza evenimentelor internaționale din clipa de față.*

Guvernele membrilor Societății Națiunilor vor fi înștiințate de acest lucru.

Italia va păstra
o strictă neutralitate

Roma, 2 (Rador). — Corespondentul agenției „Reuter" transmite:

Hotărârea consiliului de miniștri italian că „Italia nu va lua nici o inițiativă în ce privește operațiile militare" este considerată în cercurile autorizate fasciste ca având semnificația unei declarații de strictă neutralitate.

Se declară în aceste cercuri că Italia a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a se ajunge la o soluție pacifică a diferendului polono-german. Nereușind în această direcție, cea mai bună contribuție a Italiei în actualele împrejurări este să ajute la limitarea conflictului prin neparticiparea la el.

Cum s'au desfășurat evenimentele care au precedat războiul în Polonia
Telegramă din Paris

Paris, 2. — *Vă transmit, din sursă autorizată, modul cum s'au desfășurat evenimentele în ultimele 48 de ore care au precedat războiul germano-polon. Sunt evenimente istorice care trebuesc cunoscute în mod precis.*

După ce guvernul britanic a obținut adesiunea guvernului german pentru negocieri directe cu Polonia, ambasadorii Franței și Angliei la Varșovia au intervenit în noaptea de 30 spre 31 August și în dimineața de 31 August pe lângă d. Beck pentru ca să accepte această procedură. La ora 12 în ziua de 31 August, d. Beck a făcut cunoscut că acceptă și că a autorizat pe d. Lipski, ambasadorul Poloniei la Berlin, să ceară o audiență d-lui Ribbentrop și să-i aducă la cunoștință răspunsul afirmativ al guvernului polon la memorandum-ul britanic.

La ora 14 aceiași zi, d. Lipski a cerut audiență d-lui Ribbentrop.

La ora 15 von Weizsacker îi telefonează pentru a-l întreba dacă avea de făcut o comunicare în calitate de ambasador sau ca plenipotențiar. D. Lipski a răspuns că în calitate de ambasador. D. Weizsacker încheie convorbirea spunând că va comunica aceasta d-lui Ribbentrop.

La ora 19 și 45, d. Lipski e primit în audiență de d. Ribbentrop căruia îi face comunicarea cu care fusese însărcinat de guvernul său. D. Ribbentrop i-a făcut cunoscut d-lui Lipski propunerile germane.

La ora 20 și 30 postul de radio german anunță că vă face la ora 21 o comunicare excepțională. La această oră într'adevăr se aduc la cunoștință propunerile germane care ar fi fost date guvernului britanic și pe care guvernul german le consideră ca respinse de guvernul polon întrucât acesta n'a trimis un plenipotențiar în timpul prevăzut de Reich.

La ora 22 și 30 postul de radio german anunță că polonezii ar fi ocupat postul de emisiune dela Gleiwitz.

In ziua de 1 Septembrie la ora 4 dimineața, posturile de radio germane, difuzează proclamația cancelarului către armată, declarând că Germania va răspunde de aci înainte la forță cu forță.

La ora 7 aceleași posturi anunță că d. Forster a proclamat anexarea Danzigului la Reich.

La ora 8 și 30 se telegrafiază din Varșovia că trupele germane au atacat pe la orele 5 pe toate frontierele Poloniei.

Astfel s'au desfășurat evenimentele.

Evacuarea copiilor parisieni

De teama bombardamentelor aeriene, s'a luat măsura ca elevii de școală din Paris să fie îndrumați spre alte regiuni mai puțin expuse. Iată, aci, un grup de copii într'o gară franceză.

Comercianții cari încearcă
să urce prețurile sau să dosească mărfurile vor fi aspru pedepsiți
Un comunicat al primăriei municipiului

Primim următorul comunicat oficial:

„Primăria municipiului fiind informată că unii comercianți încearcă să urce prețurile diferitelor mărfuri sau să le sustragă de pe piață, se aduce la cunoștința generală că precum nu există nicio îndreptățire pentruca consumatorii să facă cumpărături exagerate, piața fiind larg aprovizionată, tot astfel nu este îngăduit ca comercianții să facă speculă sau să saboteze comerțul.

Acei ce se vor face vinovați de asemenea acte, vor suferi toate rigorile legilor.

Primăria municipiului a organizat un servicu de supraveghere și control în această privință.

Intrerupându-și vacanța din cauza evenimentelor europene, Președintele Roosevelt se întreține cu d. Cordell Hull, ministrul de externe, pe platforma vagonului special cu care călătorește spre Washington